

KAPITOLA PRVNÍ

Příčiny Kýrovy vzpoury a jeho přípravy k válečnému tažení proti Artaxerxovi

(1) Dareios a Parysatis měli dva syny, staršího Artaxerxa a mladšího Kýra. Když Dareios onemocněl a tušil, že má života již namále, chtěl, aby oba synové byli u něho.

(2) Starší byl právě přítomen a Kýra dal král povolat z provincie, jejímž místodržitelem ho ustanovil; jmenoval ho také velitelem všech vojenských oddílů, které mají shromáždiště na rovině u městečka Kastólu. Kýros se tedy vypravil do vnitrozemí; přiváděl s sebou Tissaferna, kterého považoval za svého přítele, a jako doprovod měl tři sta řeckých těžkooděnců pod vedením Xenia z Parrhasie.

(3) Jakmile se po smrti Dareiově stal králem Artaxerxés, očernil Tissafernés Kýra u jeho bratra, že prý mu strojí úklady. Artaxerxés uvěřil a uvrhl Kýra do vězení, aby ho dal popravit. Matka mu však vyprosila život a poslala ho zpátky do provincie.

(4) Když Kýros unikl nebezpečí a odešel zneuctěn, rozhodl se, že se bratrovi nikdy nepodrobí, ale že se vynasnaží ze všech sil stát se králem místo něho. Jeho matka Parysatis mu přála, protože ho měla raději než Artaxerxa, který byl králem. (5) Ať přišel z královských dvořanů ke Kýrovi kdokoli, každého si tak získal, že ho propouštěl jako přítele spíše svého nežli králova. Staral se o to, aby byli barbaři v jeho vojsku dobře vycvičeni k boji a aby mu byli oddáni. (6) Potají shromažďoval ze všech sil řecké žoldnéře, aby krále mohl napadnout, dokud ještě vůbec nebude připraven.

Vojsko sbíral tímto způsobem: Prikázal všem velitelům měst, v nichž měl posádky, aby získávali co nejvíce nejstatečnějších mužů z Peloponnésu, a to pod záminkou,

že městům strojí úklady Tissafernés. Iónská města totiž původně patřila Tissafernovi, protože mu je král propůjčil, ale tenkrát od něho všechna odpadla ke Kýrovi kromě Miléta. (7) Tissafernés tušil, že mají Milétané stejné úmysly a že chtějí přejít ke Kýrovi, a proto dal některé z nich popraviti a jiné poslal do vyhnanství.

Kýros se uprchlíků ujal, sebral vojsko, obléhal Milétos jak na souši, tak i na moři a pokoušel se vyhnance uvést nazpátek. I to bylo pro něho další záminkou, aby mohl sbírat vojsko. (8) Poslal ke králi poselstvo s prosbou, aby mu ta města raději světil jako bratrovi, než aby v nich vládl Tissafernés, a matka jeho žádost podporovala. Tak se stalo, že král nezpozoroval, že úklad je namířen proti němu; domníval se, že Kýros vynakládá peníze na vojsko, protože válčí s Tissafernem, a vůbec mu nevadilo, že ti dva mezi sebou bojují. Kýros ostatně daně vybrané od měst, která předtím patřila Tissafernovi, králi odváděl.

(9) Na Chersonésu naproti Abydu se pro Kýra shromažďovalo další vojsko tímto způsobem: Klearchos byl vyhnanecem z Lakedaimonu. Kýros se s ním setkal, našel v něm zálibení a odevzdal mu deset tisíc dareiků. Klearchos ty peníze přijal a za ně sbíral vojsko, se kterým pak z Chersonésu válčil s Thráky, sídlícími na druhé straně Helléspontu; tím Řekům prospíval, takže města na Helléspontu pro něho dobrovolně sbírala peníze na vydržování vojáků. Tak i toto vojsko bylo opět potají udržováno pro Kýra.

(10) Kýrovým pohostinným přítelem byl Aristippos z Thessalie. Protivná politická strana ho doma tísnila, takže se odebral ke Kýrovi a požádal ho o žold pro dva tisíce žoldníků na tři měsíce, aby mohl své protivníky přemoci. Kýros mu dal žold pro čtyři tisíce a na šest měsíců a uložil mu, aby se se svými nepřáteli nesmiřoval, dokud se s ním neporadí. Tím se pro Kýra tajně vydržovalo vojsko zase v Thessalii.

(11) Svému pohostinnému příteli Proxenovovi z Boiótie ukázal, aby sebral co nejvíce mužů a dostavil se k němu, a to pod záminkou, že hodlá táhnout proti Pisidům, protože prý ohrožují jeho území.

Sofaineta ze Stymfalu a Sókrata z Achaie, což byli také jeho pohostinní přátelé, požádal, aby shromáždili co nejvíce mužů a přišli k němu, protože se chystá válčit proti Tissafernovi po boku uprchlíků z Miléta: i ti mu vyhověli.